

Departament de Justícia

Moreta: “La religió es guanya el respecte amb figures com Batllori, Panikkar i Duch”

Conversem amb Ignasi Moreta (Barcelona, 1980), comissari de l'Any Panikkar. A més del balanç de la commemoració del centenari de Raimon Panikkar, també abordem el pensament del recentment traspassat Lluís Duch, monjo de Montserrat i membre del Consell Assessor per a la Diversitat religiosa. Finalment, esbossem les línies de futur de Fragmenta Editorial que il·lustren l'evolució del fenomen religiós en l'actualitat.

02/01/2019 | 08:01

L'any 2018 s'ha recordat Raimon Panikkar, però encara no ha acabat la commemoració. Fins quan hi haurà activitats de l'Any Panikkar?

Al Palau Robert s'exposa *Kosmos Panikkar*, que estarà oberta fins al 3 de febrer, i l'acte de clausura de l'any commemoratiu se celebrarà poc després.

Quins eren els objectius de la commemoració de l'Any Panikkar?

L'Any Panikkar es va obrir amb un doble objectiu: difondre la figura de Raimon Panikkar i posar-la a debat. En homenatjar un filòsof, no pretenem idolatrar-lo sinó també discutir les seves intuïcions, la validesa del seu pensament al cap del temps i, per tant, generar debat.

Quin balanç en feu ara que ja estem a prop de la cloenda?

En relació amb la difusió, cal fer-ne una valoració positiva: hi ha hagut moltes conferències, taules rodones, jornades de difusió i concerts; l'exposició itinerant de l'Espai Avinyó ha visitat moltes biblioteques i centres cívics, i l'exposició al Palau Robert encara és oberta.

En canvi, pel que fa al debat, ha costat molt més. Abans de debatre, cal conèixer, i a Panikkar se'l coneix poc, encara ara. No hi ha tants pensadors que el coneguin prou per, més enllà d'explicar-lo, poder entrar en un debat crític.

Amb motiu del centenari de Raimon Panikkar, s'ha constatat que és un autor llegit arreu del món i que el seu pensament és aplicable a realitats molt diverses.

Xavier Melloni va fer recentment una petita gira per Amèrica del Sud i, en tornar, va fer-nos adonar que totes les intuïcions sobre diàleg interreligiós que Panikkar focalitza entre l'Índia i Europa, és a dir, entre budisme, hinduisme i cristianisme, que és allò que ell coneix, també són vàlides en el diàleg amb les cultures indígenes. Els serveix, i és lògic, perquè Panikkar no proposa un model de diàleg hindú-cristià, sinó un model que, a partir de la seva experiència indoeuropea, es pot extrapolar a qualsevol tipus de diàleg interreligiós. Em va alegrar, però no em va sorprendre.

Un altre autor que també heu conegut molt bé i del qual n'heu editat part de l'obra és Lluís Duch, que morí el passat novembre. Monjo de Montserrat i antropòleg, per què ha de ser recordat?

Lluís Duch és un dels últims representants d'aquest model d'eclesiàstic humanista, erudit, d'una vastíssima cultura enciclopèdica, que crea ponts entre l'àmbit eclesiàstic i el món de la cultura. Aquest model ha tingut figures molt importants, però m'agrada destacar-ne tres: Miquel Batllori, Raimon Panikkar i Lluís Duch.

Dieu *últims representants* en el sentit que s'acaba?

No sé si el clero actual és menys culte, però sí que és evident que hi ha menys capellans i que els ordes religiosos no faciliten que els seus intel·lectuals es puguin dedicar exclusivament al pensament i la cultura. S'entén que cada congregació tingui dinàmiques pròpies que ho expliquin, però resulta una gran pèrdua per al conjunt de l'Església i, sens dubte, per al diàleg entre el cristianisme i la cultura secular.

L'Església ha renunciat a l'excel·lència en l'àmbit de la cultura?

L'Església catòlica ha creat fundacions especialitzades en aquest diàleg o iniciatives com l'Atri dels Gentils, sense tenir en compte que, més enllà de l'estructura, seria molt profitós que hi hagués alguns pensadors que poguessin dedicar-se plenament a aquest debat. Jo sento per primer cop el nom de Lluís Duch a la Universitat Pompeu Fabra, i ha pronunciat moltes conferències en espais com el CCCB, l'Institut d'Humanitats, l'Institut del Teatre o la Universitat Autònoma de Barcelona, i el proper homenatge que se li retrà serà iniciativa de l'Editorial Fragmenta i l'Ateneu Barcelonès, altra vegada entitats no vinculades a l'Església.

Fragmenta Editorial acaba de publicar *Sortida del laberint*, l'autobiografia pòstuma de Lluís Duch. Què destaca ell mateix de la seva trajectòria?

Ell agràia molt la llibertat que va tenir en el monestir, que li va permetre viure la seva vocació monàstica i la seva vocació intel·lectual de manera integrada, sense conflicte. Mai no va haver de renunciar a una a favor de l'altra. La seva vida com a monjo no era incompatible amb la possibilitat de fer conferències, impartir classes a la Universitat Autònoma o formar-se a Alemanya. Aquesta vida explica l'obra: sense les facilitats que va tenir, difícilment hauria pogut desplegar tota la seva obra. Una obra que no és destinada als fidels catòlics, sinó que es dirigeix a un públic molt més ampli, sense cap renúncia al seu punt de partida cristià. Duch escriu per al món sense perdre de vista els seus fonaments religiosos.

Lluís Duch va ser reconegut com a gran intel·lectual, però és força desconegut per al públic.

Duch tenia un caràcter més aviat esquerp, defugia els mitjans i avorria tota presumpció. En el seu

llibre pòstum va escriure que el pare Guiu Camps li havia transmès l'horror per qualsevol signe de vanaglòria.

Lluís Duch escriu l'autobiografia com a testament intel·lectual quan veu finalitzada la seva carrera?

Jo soc molt escèptic a l'hora de considerar l'última obra d'un autor com a corol·lari, com ja havia passat amb el *Cant espiritual*, que hi ha qui pensa que corona l'obra de Joan Maragall, que morí poc després de publicar-lo. És molt gran la temptació de llegir els darrers textos d'un autor com la clau de tota l'obra anterior, però Duch va morir en un moment de gran potència creativa i fins als darrers mesos va estar en plena forma.

Fragmenta ha trobat en Panikkar i Duch dos pilars del diàleg entre religió i cultura?

Aquests dos autors van tenir una relació complexa, perquè Duch va començar amb una gran admiració cap a Panikkar, però de mica en mica s'hi distancia perquè el percep com a essencialista, en el sentit que no dona prou importància a la història. El troba massa tancat en categories abstractes i espiritualistes, que Duch titlla de gnòstiques, és a dir, pròpies d'una religió privada, cercadora de la pròpia salvació i indiferent a les condicions de vida.

Com a editor, m'agrada molt publicar l'obra d'ambdós. Un editor posa altaveu a algunes de les moltíssimes veus que apareixen, la qual cosa no vol dir que els autors que publico hagin d'estar d'acord entre ells i molt menys que jo hagi d'estar d'acord amb el que expressen en els seus textos.

Quin és el projecte de Fragmenta Editorial?

Fragmenta pretén oferir bons textos que ajudin a créixer espiritualment. Venint d'un món on el catecisme donava les preguntes i les respostes, ara ens obrim a un món on ens fem les mateixes preguntes, però no acceptem les respostes prefixades. Cadascú ha d'enfrontar-se a les grans preguntes amb les seves pròpies eines, la qual cosa fa que resultin molt decisives les lectures que guien el nostre pensament. I això no significa que totes les respostes valguin igual: no admetre l'autoritat no significa que tot tingui el mateix valor.

Quines línies de futur dibuixa l'editorial?

Fa més de deu anys, Fragmenta va començar molt enfocada cap a les religions, i en els últims anys hem vist que, sense perdre l'especialització, és bo obrir-se cap a altres àrees afins. Els nostres autors i els seus interlocutors no reflexionen només sobre el fet religiós. Per tant, estem permeabilitzant una mica el marc cap a aproximacions de la filosofia o l'antropologia sense limitar-nos al camp tradicional de la religió.

Avis legal: D'acord amb l'article 17.1 de la Llei 19/2014, la ©Generalitat de Catalunya permet la reutilització dels continguts i de les dades sempre que se'n citi la font i la data d'actualització i que no es desnaturalitzi la informació (article 8 de la Llei 37/2007) i també que no es contradigui amb una llicència específica.